

Recital Una casa (pròpia) al món, tast de textos de l'escriptor gironí Josep Maria Corredor i petit concert

---

Una bona manera d'homenatjar i descobrir-lo a través de la lectura dels seus textos i gaudir amb la interpretació de la música que ell escoltava amb aquest acte en el que veus el feia extemporani llavors i contemporani ara, quasi profètic.

Aquí recollim la selecció de textos feta per Xevi Planas que es van llegir en aquella vetllada i també us marquem les intervencions amb el violoncel que va fer Pau Ferrer, interpretant fragments de les suites per violoncel sol de J. S. Bach

Fragment inicial: preludi de la suite num. 2

1

En parlar d'Eugeni d'Ors, del seu perfil actual i del que representa en relació amb la generació que voreja la trentena, volem arraconar tota ombra de ressentiment i tota concessió a l'atac sistemàtic.

L'exiliat, si vol donar un cert valor objectiu a les seves apreciacions, ha de començar per desconfiar d'ell mateix i de la seva irritabilitat permanent, que li enterboleix les mirades i els conceptes.

Començarem per dir que al nostre entendre Eugeni d'Ors és un home d'una gran intel·ligència, d'una sensibilitat de primer ordre i d'una extraordinària documentació. I, sobretot, un excel·lent, un admirable escriptor.

L'autor del *Glossari* podia tenir una significació especial al començament del segle, en una època plàcida i riallera, i sota els auspicis d'un noucentisme que ell mateix volia orientar i definir.

Avui, davant d'uns horitzons incerts i per a una generació massa castigada per poder combregar amb rodes de molí, la seva significació és forçosament tota una altra.

Eugeni d'Ors enfoca amb certesa el perfil i l'essència dels grans problemes filosòfics. Les seves respostes, en canvi, són molt sovint escapatòries d'esteta o de literat.

Necessitem salvar-nos, molt més que entretenir-nos. Necessitem el missatge del coratge i de la decència, molt més que el del preciosisme literari. Independentment de l'homenatge imparcial a l'artista, Eugeni d'Ors no pot representar per a nosaltres més que un exemple a condemnar i, més encara, a menysprear.

("Eugeni d'Ors i nosaltres", *Quaderns d'Estudis Econòmics, Polítics i Socials*, abril- maig 1946)

2

El destí del gran llibre clàssic és ser sempre actual: no passa mai de moda i sempre conté ensenyaments per al nostre present.

Ens adonem prou del que representa aquest fet insòlit: la perdurable actualitat? Perquè la vida, per la seva essència mateixa, és canvi, varietat, mutació.

Quin misteri s'amaga, doncs, en la gran obra clàssica, que li permet sobreviure als segles i a les edats, i presentar a cada nova generació un perfil atractiu i, sobretot, uns estímuls desconeguts?

Potser la clau del misteri resideixi en el fet que, com afirma Jung, els temes fonamentals de la vida humana són reduïts. I en el fet que el llibre clàssic clarifica les arrels dels grans temes humans: la mirada del geni il·lumina amb una llum penetrant, els despulla dels seus embolcalls convencionals, i els descriu en el seu simple i profund dramatisme.

A través del miracle de la creació artística, és la vida, la vida dels homes, la que es presenta als ulls encuriosits de cada nova generació.

("Cervantes, o la gran pietat dels homes", *La Nostra Revista*, 1947)

Bourré I de la suite num. 3

3

Hem de meditar si la veritable esperança de Catalunya no es troba en una possible organització o federació de l'occident europeu. Les veus catalanes, si els catalans estiguessin a l'alçada de la seva missió, serien les més representatives i les més escoltades de tot el conglomerat hispànic en els organismes dirigents.

Quan veurem la formació d'una Associació Catalana Pro- Federalisme Europeu? Ningú no ens impedeix de constituir-la. Tot al contrari, seríem molt ben rebuts per part d'altres entitats similars, cada dia més nombroses.

("Una Europa occidental organitzada", *La Nostra Revista* (Mèxic), març 1948)

4

Davant de la nostra gent, dels catalans de l'interior, ens irriem ara més que mai en veure'ls tan meridionals, amb tot el que aquest mot pugui significar de pejoratiu: falta de consistència, de la histèria a la letargia...

Tanmateix, hem d'ésser indulgents amb aquest pobre poble que tots hem contribuït a desorientar. Massa anys de sofriment el tenen estabornit, i massa records desagradables li barren encara els horitzons.

Dia vindrà en què coneixerà noves llums redemptores. El més important és que com a poble continuï instintivament fidel a les seves essències seculars.

Fidelitat i constància: heus aquí quin ha d'ésser el lema.

("Entre la incertesa i l'esperança", Perpinyà, març 1950)

5

No s'ha de perdre de vista que ens trobem en una època d'interdependència, malgrat l'ombra tutelar, però anacrònica, de les fronteres. Cal fer un esforç persistent perquè la gent, sobretot l'opinió pública d'un país desorientat, compregui que tots els problemes que afecten ara la vida col·lectiva no sols es resolen en els límits estrets dels vells estats nacionals.

Convé no obsessionar-se fronteres endins. És necessari mirar fronteres enfora, precisament perquè certs problemes, quasi insolubles en el pla interior, presentin unes altres perspectives si se'ls enfoca des dels conjunts supranacionals que comencen a perfilar-se.

(*El món actual i el nostre país*, 1962)

6

La mediocritat no ha de ser valorada. Perquè la cultura en llengua catalana acabi per imposar-se, no hi ha més remei que perseguir la qualitat. Ens trobem encara en una fase incerta i balbucejant: «Pus que escriu en català, Déu li do glòria.» Caldrà separar el gra de la palla i ensenyar a les noves generacions –qui tindrà l'autoritat per fer-ho?– que han de buscar la qualitat, admirar la qualitat, esforçar-se a comprendre la qualitat. Les produccions valuoses gairebé sempre exigeixen un mínim d'esforç. En darrer terme, la palla haurà d'anar a parar al cove.

("Contra la valoració de la mediocritat", *Vida Nova*, Montpeller, juny 1967)

Allemande de la suite num. 3

7

És trist haver-ho de dir, però no es guanya res a voler tancar els ulls: en les dues darreres generacions, un dels aspectes que més criden l'atenció, i un dels resultats més funestos, és que, en general, han estat formades sense veritables mestres.

No oblidem el que representa un mestratge positiu. Per una banda, desvetlla en l'alumne un sentiment d'humilitat i de capacitat d'admiració, indispensable en l'activitat intel·lectual. Per altra banda, el veritable mestre és el millor estímul per a un treball constant i ordenat, per a l'autèntic treball de formació.

Quan en un país es poden expressar lliurement tota mena d'opinions, hi ha un mestratge que s'exerceix, per exemple, des de les pàgines d'un periòdic o des de les tribunes dels conferenciants. En aquests moments se'ns acudeixen tres noms: Maragall, Gaziol, Fabra.

Els articles de Maragall al *Brusi* i els de Gaziol a *La Vanguardia* eren llegits amb avidesa per milers de lectors, que combregaven o no amb les idees que s'hi exposaven, però que tenien un gran interès a conèixer les opinions de l'autor. Quant a Pompeu Fabra, n'hi ha prou de recordar la forma habitual amb què hom el solia anomenar: Mestre.

A casa nostra des de fa molts anys han desaparegut els mestratges. Observem el que ocorre amb la generació que podríem anomenar de quaranta anys: s'ha trobat faltada de bases sòlides i en molts casos, en lloc de treure'n unes conseqüències de modèstia, ho substitueix per afirmacions contundents i gratuïtes, per un desig frenètic de voler demostrar que, malgrat tot, està al dia.

("Unes generacions sense mestratges", *Presència*, 20.04.1968)

8

Joves que llegiu aquestes ratlles: el que es desvetlla en la joventut és el que molts de vosaltres no heu conegut. La capacitat d'admiració. L'admiració per la personalitat que gràcies a la seva intel·ligència i al seu treball aconsegueix sobresortir i imposar-se.

Cal saber mirar endarrere i reconèixer els esforços de les generacions anteriors. No hi ha res que hagués nascut per generació espontània. Una cultura autèntica imposa la continuïtat d'una cadena. I si en algun moment es trenca una anella, el deure més elemental és de refer-la quan es pugui i de continuar la marxa endavant.

(Pròleg a la *Correspondència entre Amadeu Hurtado i Antoni Rovira i Virgili*, que es va publicar sense el pròleg) (1968)

Sarabanda de la suite núm. 5

9

Que ho meditin les noves generacions. En aquesta hora d'una lenta i difícil represa de la cultura catalana, Pompeu Fabra els dóna l'exemple d'una gran obertura d'esperit, de la més completa indiferència a les intrigues, de la modèstia dins la grandesa, de l'enèrgica perseverança en el treball intel·lectual, a desgrat de les tristes, i potser inevitables, misèries humanes.

("Pompeu Fabra a l'exili", 1968)

10

Una cultura veritable ha d'estar estretament connectada a la vida, i no s'ha de diluir en divagacions esotèriques i en bizantinismes. La cultura ha de servir per salvar-nos en aquesta mena de naufragi que sempre pot ser la vida.

("Les modes i la qualitat", 1969)

11

No ens podem accontentar amb publicacions d'intel·lectuals per a intel·lectuals. La pitjor cosa que podria succeir és que el català es convertís en un idioma de minories.

Grans poetes? Grans novel·listes? Grans crítics? Molt bé. Benvinguts siguin. Però, per damunt de tot, publicacions que siguin accessibles a la massa catalana i que permetin d'integrar progressivament la massa immigrada. Cada hora porta el seu afany i, segons la meua opinió, en aquesta hora crucial, plena d'incerteses i d'esperances, la perpetuació de la llengua ha d'ésser l'afany prioritari.

("Llengua i intel·lectualisme", *Serra d'Or*, desembre 1969)

Gigue de la suite núm. 1

12

Mai no he pretès de convèncer, sinó únicament de testimoniar. I testimoniar sobretot en la nostra llengua, cosa que per a mi no significa recloure's, ans el contrari: esbatanar-se tot cercant la comprensió i la fraternitat d'una manera autèntica. Un poeta tan representatiu com Juan Ramón Jiménez havia escrit: «Els peus, en la pàtria, natural o escollida; el cor, el cervell, en els aires del món.»

(*De casa i d'Europa*, 1971)

13

Potser el que més sorprenia de Pau Casals, a mesura que la seva edat avançava, era la seva insistència a parlar de com caldria inculcar en els infants el sentiment de la seva peculiaritat: «¿Per què, a les escoles, als nens, no els comencen a fer veure que cada un d'ells té i tindrà una personalitat única, que no n'hi ha ni n'hi haurà dues d'iguals? Que pensin en el que això representa. Que es diguin: quin miracle! No he fet res per merèixer-ho, i em trobo que ningú no serà igual que jo! Tinc uns deures, doncs: això que és ben meu, la meua manera de sentir la vida, no ho puc abandonar. Haig de mantenir-ho per tal que sigui profitós per a mi i per als altres.»

Guardo com un veritable tresor la seva darrera carta. Acabava dient: «Treballi. Ajudi. L'abraça. Pau Casals.» Treballar, ajudar... Aquestes dues paraules resumien i simbolitzaven el programa de vida que ell, sense escarafalls enmig de la seva glòria, havia volgut i havia sabut portar a terme.

Pel mes d'octubre del 1973 va emmalaltir i el seu estat va empitjorar ràpidament. Els metges preveien el desenllaç inevitable a qualsevol moment. Però aquell cor d'un home de gairebé noranta-set anys va resistir encara dies i dies. Eren els darrers, però eren encara els llargs batecs d'aquell cor que no havia parat de vibrar, durant quasi una centúria, en la devoció a l'art musical i al sentiment de fraternitat.

Es conta de Fra Angelico que abans d'agafar la paleta s'agenollava i beneïa els pinzells. Del Mestre hauria pogut dir-se alguna cosa semblant: quan es trobava davant de l'instrument o davant de l'orquestra, la lluïssor que sortia dels seus ulls feia pensar més en un esclat místic que en una simple activitat artística.

El seu record s'emparenta, en la seva significació profunda, amb la promesa de vida tan esperançada que es desprenia de l'oració matinal dels antics Vedes: «Hi ha moltes aurores que no han brillat encara. Varuna, feu que les veiem algun dia.»

(Converses amb Pau Casals, 1974)

Preludi de la suite núm. 1

14

Ens ha tocat viure en unes determinades circumstàncies i aquesta fatalitat ningú no podria canviar-la. L'important és donar el nostre testimoniatge i que aquest sigui sincer. Serveix de molt? Serveix de tan poca cosa que gairebé és insignificant? Més que en una llunyaníssima i inassolible posteritat, pensem en la satisfacció consoladora del deure complert. I potser en res més. Per difícil que resulti, l'esperança encoratjadora ha de ser més forta que totes les decepcions.

Un sol reconfort, enmig dels desenganys: no haver volgut sucumbir a la temptació del ressentiment.

(Homes i situacions, 1976)

Cant dels ocells